

РЕЦЕНЗИЯ

за дисертационния труд на докторант Елеонора Тропанкова

„Фразеологизми с опорни думи за ‘домашни животни’“,

по ПН 2.1. *Филология, ДП Български език*

Научен ръководител: проф. д-р Антони Стоилов

1. Биографични данни

Елеонора Тропанкова е родена на 19 октомври 1987 г. в гр. Гоце Делчев. В периода 2006 – 2010 г. тя следва в Югозападния университет „Неофит Рилски“ – Благоевград и завършва бакалавърската програма на специалност „Българска филология“, а година по-късно (в същия университет) завършва и магистратура „Журналистика“.

През 2022 г. Тропанкова спечелва конкурс за редовен докторант към Катедрата по български език и пише дисертация под научното ръководство на проф. д-р Антони Стоилов. Във времето на докторантурата Елеонора Тропанкова има три статии, които преди това са представени като доклади в научни форуми за студенти и млади учени в Благоевград (през 2023 г. неин доклад печели „Трета награда“). Във Филологическия факултет на Югозападния университет тя води занятия по български език за чужденци. От 2008 г. до днес Тропанкова работи като редактор в БНР – Радио Благоевград.

2. Дисертационен труд

Дисертацията е с общ обем 264 страници и включва следните основни части: **Увод** (с. 1 – 12), **Структурно-семантичен анализ на фразеологизмите по опорни думи**: с. 13 – 160), **Изводи** (с. 161 – 183), **Приложение** (с. 184 – 250) и **Библиография** (с. 250 – 264).

В **Увода** са посочени *обектът* („фразеологичните единици с опорна дума, означаваща ‘домашно животно’“); *целта* („да бъдат анализирани откъм форма, структура и семантика“) и свързаните с нея *задачи*; *подходите* (ономасиологичен и семасиологичен) и *методите* на изследване (дескриптивен и статистически). В тази част са отбелязани речниците, от които е ексерпиран фразеологичният

материал. Следва преглед на литературата, свързана с българската фразеология. Тропанкова проследява накратко развитието на науката в България от третата четвърт на XIX век до днес, като включва авторите и заглавията на по-значимите трудове по фразеология (в това число и тези със съпоставителен характер). В тази част е посочена и теоретичната рамка, която дисертантката следва и прилага в своя езиков анализ. Това е схващането на К. Ничева, С. Спасова-Михайлова и Кр. Чолакова за същността на *фразеологичната единица*, което те представят подробно в увода на първия български фразеологичен речник (Ничева, Спасова-Михайлова, Чолакова. ФРБЕ. Т. 1, 1974). Според тях фразеологизмът е „самостоятелна езикова единица със свои специфични признаци“, която притежава „сложна разделно оформена структура, образувана от два или повече компонента-лексеми с единно, цялостно значение, възникнало от семантичното преобразуване на съставлящите го елементи, чието значение – повече или по-малко, е избледняло“ (ФРБЕ I 1974: 11). Основните идеи на трите авторки за това какво е фразеологизъм и какво не е, са резюмирани и в труда на Елеонора Тропанкова.

Най-съществена за дисертационния труд е **главата**, в която са представени класификацията и анализът на фразеологизмите с опорна дума ‘домашно животно’ в българския език. Опорните думи са 42, а с тяхна помощ са образувани общо 1010 фразеологизма. Класификацията следва азбучния ред на опорните думи (основно съществителни имена, рядко – прилагателни). Към всяка от тях са приведени езиковите единици, в които „опорната дума“ участва. Фразеологизмите се разглеждат в зависимост от тяхната външна (структура) и вътрешна (семантика) форма. Посочва се броят на фразеологичните единици, тяхната продуктивност, броят на лексикалните значения (моно- и полисемантични), отношенията на синонимия, антонимия и др. Родовите названия (*бивол – биволица, котарак – котка, куче – кучка* и др.) и различните наименования за едно животно (*котка – мачка, пръч – козел* и др.) са разгледани като отделни опорни думи. Всеки от фразеологизмите е класифициран въз основа на синтактичната структура (изречение, словосъчетание, предложно-именно съчетание) и компонентната му конфигурация (оформяне на фразеологизма в

зависимост от реда на съставлящите го части на речта). Към всяка от опорните думи са направени структурни и семантични обобщения въз основа на класификацията и анализа на езиковия материал.

Обобщенията от изследването са представени в частта, която е озаглавена **Изводи**. Посочени са количествени показатели във връзка с: 1) броя на опорните думи (42), означаващи домашни животни; 2) общия брой на разгледаните фразеологизми (1010); 3) броя на опорните думи, участващи в изграждането на един фразеологизъм; 4) най-продуктивните компонентни структурни модели; 5) синонимията и антонимията в семантиката на фразеологичните единици и др. От изводите се вижда, че сред названията от тематичната група „най-продуктивни за образуване на фразеологични единици“ са опорните думи *куче* (156 фразеологизма), *кон* (117) и *магаре* (94), а най-малко продуктивни са думите *пръч*, *шиле* и *юница* (по 1 фразеологизъм). В изводите авторката посочва и възможните причини за това явление. В 87% от всички изследвани езикови единици се включва само по една от думите в тематичния кръг ‘домашни животни’, близо 11% от тях съдържат по две опорни думи. Най-често използваният стилистичен маркер срещу фразеологизмите с опорна дума от разглеждания семантичен тип е *диалектно*. Посочени са най-продуктивните компонентни структурни модели (Г+Пр+СИ+Пр+СИ – „Въртя се като гъска в мъгла“ и Г+Пр+ПИ+СИ – „Въртя се като пияна кокошка“).

Приложението съдържа всички опорни думи от тематичния кръг ‘домашни животни’ с образуваните от тях фразеологични единици. Материалът е подреден по азбучен ред.

Библиографията съдържа общо 149 заглавия на речници, монографии и студии/статии, свързани пряко или косвено с темата за фразеологията (в това число и паремиологията). По-голямата част от трудовете са публикувани на български език.

Общото впечатление за дисертацията на Елеонора Тропанкова е положително. Темата не е разработвана цялостно и поради това е дисертабилна. Авторката е ексцерпирала, класифицирала и анализирала фразеологичните единици в българския език, които съдържат опорна дума, означаваща ‘домашно

животно', и в това е основният ѝ принос. Тъй като Тропанкова е следвала схващането на авторите на двутомния „Фразеологичен речник на българския език“ (1974, 1975) за същността на фразеологичните единици, към анализа на типичните и безспорни примери тя е включила и устойчивите сравнения. В общи линии композицията на монографията следва общоприетите изисквания за структуриране на научен труд. Направените обобщения и изводи са коректни, като акцентът е поставен върху количествените показатели, свързани със структурата и семантиката на фразеологизмите. Отделено е място и за примерите със синонимия и антонимия. Като цяло текстът в работата следва особеностите на научния стил. В дисертацията не са забелязани следи от плагиатство.

3. Критични бележки

В класификационно-аналитичната част текстът на дисертационния труд е натоварен с излишна информация, тъй като след почти всяка употреба на фразеологизмите в единични кавички се дава и тяхното лексикално значение. Смятам, че семантиката трябва да придружава фразеологичните единици само при първото им появяване в текста и при илюстрирането на синонимните и антонимните отношения между тях. Семантиката е задължителна и в списъка с фразеологизмите в Приложението. Във всички останали случаи повторението е излишно и би трябвало да се ограничи при евентуално отпечатване на труда.

4. Автореферат

Авторефератът е с обем 84 страници и в общи линии предава в сбит вид съдържанието на дисертацията.

5. Статии, свързани с темата на дисертационния труд

Докторант Елеонора Тропанкова е публикувала 3 статии по темата на дисертацията. В две от тях авторката прави структурно-семантичната характеристика на фразеологизмите с опорна дума *куче* и *кон*. В третата обобщава резултатите, свързани езиковия материал от докторантския труд. И трите статии

са публикувани в сборници с анонимно рецензиране, издадени в Югозападния университет.

6. Заключение:

В дисертацията „Фразеологизми с опорни думи за ‘домашни животни’“ Елеонора Тропанкова е положила сериозен труд, в който е ексцерпирала, класифицирала и анализирала фразеологичния материал, включващ в състава си названия на домашни животни, а това е приносно за българската лексикология (в частност – българската фразеология). Поради това ще гласувам **положително** за присъждането на образователната и научна степен „доктор“ по 2.1. Филология, докторска програма „Български език“.

Благоевград,
03. 02. 2026 г.

Доц. д-р Лъчезар Перчеклийски

REVIEW
of the doctoral dissertation
of PhD candidate Eleonora Tropankova
Phraseological Units with Key Words Denoting ‘Domestic Animals’,
in 2.1. Philology, Doctoral Program: Bulgarian language
Scientific Supervisor: Prof. Dr. Antoni Stoilov

1. Biographical data

Eleonora Tropankova was born on October 19, 1987 in Gotse Delchev, Bulgaria. From 2006 to 2010 she studied at the South-West University “Neofit Rilski” in Blagoevgrad, completing a bachelor’s degree in Bulgarian Philology. A year later, at the same university, she earned a master’s degree in Journalism.

In 2022, Tropankova was admitted as a full-time doctoral student at the Department of Bulgarian Language and began her dissertation under the supervision of Prof. Antoni Stoilov. During her PhD studies she published three articles, previously presented as reports at student and early-career researcher conferences in Blagoevgrad (one of her reports won third prize in 2023). At the Faculty of Philology of South-West University she also teaches Bulgarian to foreign students. Since 2008 Tropankova has been working as an editor at BNR – Radio Blagoevgrad.

2. The Dissertation

The dissertation is 264 pages long and includes the following main sections: **Introduction** (pp. 1-12), **Structural-Semantic Analysis of Idioms by Key Words** (pp. 13-160), **Conclusions** (pp. 161-183), **Appendix** (pp. 184-250), and **Bibliography** (pp. 250-264).

In the Introduction Tropankova defines the object of study as idiomatic expressions containing a key word denoting a “domestic animal.” The goal is to analyze these idioms in terms of form, structure, and semantics. The study outlines tasks, approaches (onomasiological and semasiological), research methods (descriptive and statistical), and identifies the dictionaries used to extract the idiomatic material.

The literature review traces the development of Bulgarian phraseology from the late 19th century to the present, highlighting major authors and works, including comparative studies. Tropankova also presents the theoretical framework guiding her analysis, based on the understanding of idioms proposed by K. Nicheva, S. Spasova-Mihaylova, and Kr. Cholakova in the first Bulgarian Phraseological Dictionary (1974). According to these authors, an idiom is “an independent linguistic unit with specific features,” possessing a “complex structure formed by two or more lexical components with a unified meaning, derived from the semantic transformation of its elements, whose original meanings are partially or fully obscured.” Tropankova summarizes these foundational ideas and applies them consistently in her work.

The core chapter of the dissertation presents the classification and analysis of idioms with the key word “domestic animal”. Forty-two key words are analyzed, forming a total of 1,010 idioms. Classification is arranged alphabetically by key word (mostly nouns, rarely adjectives), and each idiom is examined for its external structure and internal semantics. Quantitative data on the number of idioms, their productivity, lexical meanings (mono- and polysemantic), and relationships of synonymy and antonymy are included. Variants such as gendered forms (e.g., *бивол* – *биволица*, *котарак* – *котка*, *куче* – *кучка*) and multiple terms for the same animal (e.g., *котка* – *мачка*, *пръч* – *козел*) are treated as separate key words. Each idiom is classified according to syntactic structure (sentence, phrase, prepositional-noun combination) and component configuration (based on the order of its parts of speech). Structural and semantic summaries are provided for each key word.

The **Conclusions** section presents statistical summaries, including the total number of key words (42), idioms analyzed (1,010), number of key words per idiom, most productive structural models, and semantic patterns of synonymy and antonymy. The most productive key words are *куче* ‘dog’ (156 idioms), *кон* ‘horse’ (117), and *магаре* ‘donkey’ (94), while the least productive are *пръч*, *шиле*, and *юница* (1 idiom each). In 87% of idioms only one key word is used; nearly 11% contain two. Dialectal markers are the most common stylistic feature. The dissertation also identifies the most productive component-structural models (e.g., V+Pr+N+Pr+N: *Въртя се като гъска в*

мъгла ‘Spinning like a goose in the fog’; V+Pr+Adj+N: *Въртя се като пияна кокошка* ‘Spinning like a drunken chicken’).

The **Appendix** includes all 42 key words and their idiomatic expressions, arranged alphabetically.

The **Bibliography** contains 149 sources, including dictionaries, monographs, and articles directly or indirectly related to phraseology, mostly in Bulgarian.

Overall, the dissertation is a well-organized, thorough study. The topic is original and significant. Tropankova successfully extracted, classified, and analyzed Bulgarian idioms containing domestic animal names, making a notable contribution to Bulgarian lexicology and phraseology. She follows the theoretical approach of the authors of the two-volume *Phraseological Dictionary of Bulgarian* (1974, 1975), including stable comparisons alongside typical idioms. The composition meets standard scholarly requirements, and the summaries and conclusions are accurate, emphasizing quantitative analysis and semantic relationships. The work is free of plagiarism and written in a scholarly style.

3. Critical Remarks

In the classification and analysis chapter, the text is occasionally overloaded with information because the lexical meaning of each idiom is repeated almost every time it appears in quotation marks. I recommend providing semantics only the first time an idiom appears and when illustrating synonymic or antonymic relations. Semantics should also be included in the Appendix list. In all other cases the repetition is unnecessary and should be avoided if the dissertation is published.

4. Abstract

The author’s Abstract (84 pages) effectively summarizes the content of the dissertation.

5. Related Publications

Eleonora Tropankova has published three articles related to her dissertation. Two focus on the structural-semantic analysis of idioms with the key words *куче* ‘dog’ and

кoн 'horse'. The third article summarizes the results of her doctoral research. All three articles were published in peer-reviewed conference proceedings by South-West University.

6. Conclusion

In *Phraseological Units with Key Words Denoting 'Domestic Animals'*, Eleonora Tropankova has undertaken significant work, extracting, classifying, and analyzing idioms containing domestic animal names, contributing meaningfully to Bulgarian lexicology and phraseology. I therefore recommend awarding her the academic degree of *Doctor (PhD)* in Field 2.1. Philology, Doctoral Program in Bulgarian Language.

Blagoevgrad,
February 3, 2026

Assoc. Prof. Dr. Lachezar Perchekliyski